

derover. Jeg har dog selvfølgelig ikke kunnet overse, at man for at være billig paa dette Punkt maatte se at komme til en Slags Afregning med Fortiden og ikke blindt storme frem imod Forhold, der have udviklet sig under den hidtilværende Tilstand, og jeg har derfor foreslaaet, at Fæsteligten ikke indtræder før ved næste Brugsforholds Oprettelse. Jeg holder mig overbevist om, at de saaledes i §. 6. opstillede Bestemmelser ere i Overensstemmelse saavel med den nugældende Fæstelovgivning som med den Mand, som ligger i denne i det Hele, og jeg tør ogsaa tro, at man ved denne Bestemmelse vil finde sig beroliget med Hensyn til Frygten for Indtrædelsen af saadanne Forhold som dem, der væsentlig i den sidste Tid have fremkaldt Bevægelse i de herhen hørende Forhold, nemlig Frygten for, at man skulde kunne skabe store Eiendomme af Bondejord, uden at de bleve Fæsteligt undergivne. — Jeg har dernæst under dette 2det Afsnit af Lovforslaget optaget en Bestemmelse med Hensyn til det Forhold, hvorom jeg ogsaa i forrige Samling tillod mig at forelægge et Lovforslag, nemlig de 50aarige Forpagtninger. Jeg har optaget Bestemmelsen derom saaledes, som ikke blot Folkethinget vøterede, men som ogsaa Landsthingets Udvalgs Flertal dengang tilraadede den, nemlig at disse Forpagtninger aldeles forbydes og slet ikke tillades mere. Jeg har for det Første gjort dette af Hensyn til, at det omhandlede Forhold ikke forekommer mig at være et saadant, der i og for sig fortjener at begunstiges eller at sættes meget høit, idet Tidrummet for dets Bestaaen efter min Formenting baade er for langt og for kort — for langt for een Mandts Levetid og for kort for fleres — og idet det saaledes væsentligt er stiftet til at skabe intrikate og vanskelige Spørgsmaal for Besidderne. Men jeg har derhos heller ikke kunnet lade være at tage Hensyn til, at man ganske har ladet dette Forhold ligge i 70 Aar, formodentlig i Betragtning af dets Vanskeligheder, og at man først har taget det i Brug paa adskillige Steder, efterat man derigjennem har fundet en Vej til at sætte sig ud over de Regler, som

Loven af 19de Februar 1861 foreskriver om Forholdet mellem Fæstebønder og Godseiere.

Det 3die Afsnit af Lovforslaget handler om Forbudet mod at drive Bondejord under Hovedgaarden, et Forbud, som i umindelige Tider er blevet meget strengt overholdt af Administrationen, og som man egentlig først ret kom til at lægge Mærke til, da Loven af 19de Februar 1861 gav Godseieren Ret til — som en Præmie for at sælge til Fæsterne eller deres Familier — at indtage en vis Del af Bondejorden under Hovedgaarden. Medens jeg nu paa den ene Side ikke har kunnet finde det forsvarligt og rigtigt, saaledes som man fra andre Sider har villet, at hæve denne Ret, der er givet som en ligefrem Præmie, og som altsaa, forsaavidt den er fortjent, ogsaa skal kunne nydes, saa har jeg dog ogsaa paa den anden Side ikke kunnet andet end finde, at den paagældende Bestemmelse er en af dem, der med en vis Føje skabe Uro, idet den kan blive ubillig mod den enkelte Mand, hvis Gaard bestemmes til Inddragning. Jeg kan altsaa ikke i og for sig være imod, at der sættes en Grændse herfor, men denne Grændse maa dog sættes saaledes, at det bliver muligt for Godseieren at opfylde de Betingelser, som i Loven af 1861 ere satte, forat han kan erhverve den omtalte Ret. I saa Henseende kan man da nu ikke vægre sig ved at anerkende, at, forat der overhovedet skal være Tale om Fæstes Overgang til Selveiendom, er det nødvendigt, ikke alene at Godseieren er villig til at sælge, men ogsaa, at Bonden er villig til at kjøbe. Og, da det er bitterligt, at der paa ikke ganske saa Steder her i Landet er Uvillie til at kjøbe, kan jeg derfor ikke skjønte rettere, end at, naar man overhovedet skal begrænse den omhandlede Ret, maa man give en saa lang Frist, at det bliver muligt for Godseieren at fyldestgjøre de opstillede Betingelser, navnlig forsaavidt som han maatte staa ligeoverfor Fæstere, som muligvis slet ikke kunne eller i alt Fald ikke ville kjøbe. Der maa saaledes i det Mindste hengaa en Menneskealder, for at Godseieren ved Fæsteledighed kan iagttage det, som han ifølge Loven af 1861 skal iagttage for at